

Državni zbor Republike Slovenije  
Šubičeva 4

1000 Ljubljana

# ZADEVA

## NOV GRADBENI ZAKON – ODPOVEDOVANJE ARHITEKTURNI STROKI V IMENU CELOTNE DRUŽBE

7. DECEMBER 2021  
LJUBLJANA

Spoštovane poslanke in spoštovani poslanci Državnega zbora,

Pred vami je odločanje o sprejemu novega Gradbenega zakona (GZ-1).

Z zakonom se kot družba dolgoročno odpovedujemo arhitekturni stroki. V kolikor boste poslanke in poslanci zakon sprejeli, lahko pričakujemo, da se bo v prihodnje večina grajenega okolja v Sloveniji načrtovala brez sodelovanja arhitektov, ali pa zgolj z omejeno vlogo te stroke.

Zavračamo trditve zagovornikov zakona, da GZ-1 uvaja enakopravnost med strokami. Prav tako zavračamo tudi trditve, da se arhitekti borimo za privilegiran položaj svoje stroke. Vljudno vas prosimo, da še pred odločanjem o tem izjemno pomembnem zakonu še enkrat preverite ključne argumente o nasprotnem:

### 1. Odpovedovanje arhitekturni stroki pri projektiranju (14. in 54. člen)

Sodelovanje arhitekta pri načrtovanju stavbe ne bo več pogoj za pridobitev gradbenega dovoljenja. Zakon sicer na več mestih (14. člen, 39. člen) govori o sodelovanju vseh strok, a gre zgolj za moralne nagovore brez pravnega učinka. Pomemben pa je 52. člen, ki govori o pogojih pridobitve gradbenega dovoljenja – tam sodelovanja strok ni, zadostuje zgolj podpis vodje projektiranja, ki bo odslej lahko predstavnik katerekoli stroke.

Ker je večina arhitekturnih lastnosti stavbe (umestitev, gabariti, funkcionalna zasnova, tlorisi, podoba) določenih že z gradbenim dovoljenjem, za pridobitev gradbenega dovoljenja pa sodelovanje arhitekta ni več obvezno, nova ureditev pomeni predvsem to, da bodo odslej vsi inženirji pridobili licenco opravljanja strokovnega dela arhitektov, arhitekti pa bodo lahko izključeni iz načrtovanja grajenega bivalnega okolja.

Tudi če bo arhitekt k sodelovanju na projektu povabljen kasneje, v fazi PZI (projekt za izvedbo), bo takrat arhitektu ostalo le še ukvarjanje z dekoracijo.

**Enakopravnost strok, o kateri govori predlagatelj zakona, je predvsem v enakopravnosti vseh strok, da prevzemajo in opravljajo delo arhitektov!**

## 2. Pristojnost gradbenih inženirjev, da sami izdelajo vsebino načrtov arhitekture (16. člen pravilnika)

Ob zakonu je predlagatelj objavil tudi osnutek Pravilnika o projektni dokumentaciji, ki neposredno omogoča, da se načrt arhitekture ne izdelava, vsebina načrta arhitekture pa se prikaže kar v načrtu gradbenih konstrukcij (16. člen, 3. odstavek, 2. točka). S tem so gradbeni inženirji praktično dobili pristojnost izdelave načrtov arhitekture!

Čeprav pravilo ne velja za vse vrste stavb, gre za edino takšno izjemo v pravilniku: načrtov nobene druge stroke ni možno opustiti, razen načrtov arhitekture. In nobena druga stroka ne more prevzemati vsebine drugih strok, razen gradbenih inženirjev, ki lahko izdelajo vsebino načrta arhitekture. Nova ureditev je s tem neposredno uperjena proti arhitektom, v korist gradbenih inženirjev.

Pričakujemo lahko, da se bo ta izjema razširila na vse vrste stavb. ZAPS je bila iz priprave pravilnika popolnoma izključena, MOP je pri tem v celoti sledil željam IZS.

**Enakopravnosti strok ni. Arhitekti bodo lahko izključeni iz načrtovanja, vsebino načrtov arhitekture pa bodo lahko prevzeli gradbeni inženirji!**

## 3. Berufsverbot vodenja gradenj za arhitekta (18. člen)

Zakon ne dopušča pooblaščenim arhitektom sodelovanja pri izvajanju gradenj kot strokovni kader izvajalca (vodja gradnje). Prepoved je v zakon umeščena zelo prikrito: s sklicevanjem na ZAID v 18. členu.

Vodje gradenj bodo lahko vsi inženirji, razen arhitektov in krajinskih arhitektov. Arhitekt ne bo smel voditi izgradnje hiše, ki jo je sam projektiral, bo pa lahko izgradnjo te hiše vodil inženir požarne varnosti. Krajinski arhitekt pa ne bo smel voditi zasaditve parka, ki ga je sam narisal. Bo pa lahko zasaditev parka vodil inženir elektrotehnike.

Glede tega smo unikum v Evropi. Evropska direktiva o priznavanju poklicnih kvalifikacij (2013/55/EU) zahteva od arhitektov pridobivanje znanja, potrebnega za vodenje gradenj, temu sta se morali prilagoditi tudi obe fakulteti za arhitekturo pri nas, slovenski zakon pa arhitektom ta znanja prepoveduje uporabiti.

**Enakopravnosti strok ni. Arhitektom zakon prepoveduje opravljati funkcijo vodenja gradnje, ki je omogočena vsem ostalim inženirjem!**

## 4. Monopol gradbenih inženirjev pri manjših rekonstrukcijah (7. člen)

Zakon uvaja manjše rekonstrukcije, za katere ni potrebno pridobivanja gradbenega dovoljenja, predstavljajo pa lahko preboje nosilnih (tudi požarnih) sten, dodajanje stopnišč, dvigal in podobne posege. V veliki večini primerov bodo za manjše rekonstrukcije pristojni izključno gradbeni inženirji, tudi na račun ostalih inženirskih strok (npr. inženirjev požarne varnosti).

**Enakopravnosti strok ni. Zakon pri manjših rekonstrukcijah izrazito privilegira gradbene inženirje.**

Arhitekti se ne borimo za privilegije. To smo v času nastajanja zakona dokazali tudi z več kompromisnimi predlogi, v katerih nismo zahtevali ekskluzivne vloge vodje projektiranja, pač pa smo vlogo arhitekturne stroke ščitili na druge načine. Žal so vsi naši kompromisni predlogi bili zavrnjeni. Med drugim smo tudi predlagali, da se vloga vodje projektiranja preprosto ukine. Tujina te funkcije ne pozna, pa tudi pri nas je nepotrebna, a bo v predlagani ureditvi predstavljala ključen način za prevzemanje referenc in izključevanje arhitektov iz načrtovanja grajenega okolja. Tudi predlog za ukinitve vodje projektiranja je bil zavrnjen.

Pred dobrim letom dni (10.9.2020) ste poslanke in poslanci državnega zbora prejeli pismo Društva gradbenih inženirjev in tehnikov iz Maribora. V pismu smo arhitekti označeni za **»nezaposljiv in odvečni kader v državi«**. Z glasovanjem o GZ-1 glasujete o uresničevanju te napovedi.

S spoštovanjem,

Zbornica za arhitekturo in prostor Slovenije  
Predsednik:  
Tomaž Krištof, univ.dipl.inž.arh.

T-K.

